

בס"ד

כסלו התשפ"ו
מפטיר **ויברח יעקב** (הושע יב יג) א
ועמי תלואים (הושע יא ז) ס

פרשת ויצא

עלון חידושי תורה ופרפראות על **פרשת השבוע** בענייני דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל
בפרשת ויצא 148 פסוקים = אס הקנים, בואי כלח בואי כלח
מושיבי עקרת הבית אס הקנים שמחה הללו י-ה. (תהלים קיג ט)

סגולת שעה התשיעית ביום התשיעי בחודש התשיעי

ט' כסלו [וכן ט' סיון] בשעה התשיעית בצהריים ידוע לזמן המסוגל לששון ולשמחה, לישועה ולהצלחה, ובאותה שעה נפתחים שערי שמים ונשפע שפע לכל עם ישראל. (ברית מנוחה) ועל מי שנולד בו אמרו חז"ל כי עולה למלוכה, אבל גם מי שמתפלל בו זוכה לדברים הרבה. נוהגים לקרוא בו פרקי תהלים בכל שנה ושנה. (אוצר הסגולות)

כתב הרב חיים ויטאל בהקדמתו לשער ההקדמות וגם בהקדמה לספרו עץ חיים: 'בעניין ספרי הקבלה האמיתיים הנמצאים, אמר לנו מורי האר"י זכרוננו לחיי העולם הבא דספר 'ברית מנוחה' הוא אמיתי וחברו חכם גדול בתורה ובחכמה ונאמן רוח, וכיסה את דבריו בעומק, ונעשה על פי נשמת צדיק אחד קדמון שנגלה אליו אליהו ז"ל ולמדו. והרמ"ק כתב בספרו 'פרדס רימונים' עוד נביא ראייה מספר 'ברית מנוחה' והוא ספר נחמד בביאור עשר נקודות משם בן ד', ומתוך דבריו נראה ודאי היותם דברי קבלה מפה אל פה או מפי מלאך, שאינם דברים מושגים ברוב עיון או דקות שכל אלא השגה נפלאה קרוב אל רוח הקודש. (שער כ"ח, שער הנקודות פרק א)

ויצא יעקב מבאר שבע ויגל ערנה. (כח י) ס"ת 'ארבע' לומר שסוף יציאתו זאת לישא ד' נשים. ואותיות ארבע לא בא כסדרן לומר כי בערבוב נשאן, דהיינו רחל שהיתה ראויה לו איחרה לו לקוחיה, וכן אח"כ השפחות בהיפוך, תחילה שפחת רחל הנשואה באחרונה ואח"כ שפחת לאה הנשואה ראשונה. **פרשה זו סתומה** – מפני שהיה צריך להדר אחר אשה ולעבוד זולתו מה שלא נאה לכמותו שמהדרין ומביאין אחריו בית נהון ואשה משפלת למדרגתו. (פענח רזא) ולפי שלא נודע יציאתו שהרי היה מוטמן בבית עבר י"ד שנה לאחר שנתברך לכך הפרשה סתומה. **ויצא יעקב מבאר שבע** בגימטריא 'לארבע עשרה שנה' (1233). יעקב מבאר שבע ס"ת עבר. **מבאר שבע יש בו אותיות 'ארבע עשרה עבר'.** (הרוקח)
ויעש יעקב כן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה. (כט כח)

שאלה – כיצד נשא יעקב שתי אחיות בחייהן והרי האבות קיימו את כל התורה כולה. וכתוב (ויקרא יח יח) **ואשה אל אחתה לא תקח**. ויעקב אמר (לב ה) עם לבן ערתי. פרש"י – ותר"י ג מצות שמרתי.

תשובה – אמרו רז"ל (יבמות כב). גר שנתגזיר קטן שנולד דמי, רחל ולא התגיירו וממילא לא היו נחשבות אחיות מדין תורה ומותר היה ליעקב לשאת את שתיהן. א"נ לאה ורחל היו אחיות משתי נשים שונות, וגוי אין בניו מתייחסים אלא אחר האם, כדנפקא לן מפי יסיר את בנה מאחרי (דברים יד) ולכך הותרו ליעקב. (החזקוני) א"נ קודם מתן התורה עיקר ההקפדה של האבות על קיום המצוות היה בארץ ישראל, ואילו יעקב נשא את שתי האחיות בחרן שבארם נהרים. ואכן זמן קצר לאחר ששב לארץ, מתה רחל, אשתו השנייה. (הרמב"ן ויקרא יח כה, הרשב"ע) א"נ עניין זה שהאבות קיימו את כל התורה כולה גם קודם מתן תורה זוהי חומרא בלבד שקיבלו על עצמם, ודבר ברור הוא שחומרא אינה יכולה לדחות חיוב מעיקר הדין. שבני נח קיבלו על עצמם לקיים את דיבורם, ולכן חומרא זו של יעקב לקיים את כל התורה אינו דוחה את חיובו לקיים את הבטחתו לרחל, ולכן נשא ב' אחיות. (לקוטי שיחות ח"ה עמוד 141) א"נ מאחר שלא נצטוו האבות על התורה אע"פ שידעו ברוח הקודש מה שהיו רוצים היו מקיימים, ומה שהיו רוצים היו מניחים. (דעת זקנים לו לה) א"נ יעקב אבינו נשא שתי אחיות ע"פ הדיבור. (גור אריה, יפה תואר) וכ"כ האור החיים – ומה גם אם נאמר שהיו עושים על פי הדיבור, כי האבות נביאים היו, וה' אמר להם לעשות כן. גם יאמן יעקב שעשה מעשה על פי נבואתו שיכול לישא ב' אחיות לפי שעה – לא שיעקר איסור ב' אחיות. (בראשית מט ג) א"נ כיוון שהאבות לא היו מחויבים מצד הדין בקיום המצוות, לכן כשהשיג יעקב אבינו ע"ה, שלפי שורש נשמתו יגרום תיקונים גדולים בכוחות ועולמות העליונים אם ישא את שתי האחיות הללו רחל ולא, והמה יבנו שתיהן את בית ישראל, יגע כמה יגיעות ועבודות להשיגם שינשאו לו. (נפש החיים שער א פרק כא) א"נ מן הדין רחל התקדשה לו תחלה בשכר עבודת שבע השנים, ואח"כ נתקדשה לו לאה בקידושי ביאה, ואילו היה מגרש אחת מהן לא היה יכול לקיים דבר שעתידה התורה לאסור שהרי השניה היתה אחות גרושתו, וכיון שאבינו צוה לו לשאת אשה מבנות לבן, אי אפשר היה לו לעבור על ציווי אביו. כיון ששתיהן היו מקודשות לו ושתייהן ודאי אי אפשר היה לו לגרש (חידושי אגדות סנהדרין יט א, הדר התורה)

ויחלם והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. (כח יב)

שאלה – למה הראו לו בחלום מלאכים עולים ויורדים, איזה צורך יש לו בזה בחלום, ועיקר החלום הוא הבטחת השי"ת הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אמתנה ולינצחך. והנה נרצח כעפר הארץ וגו' ושמרתיה בכל אשר תלך וגו'.

תשובה – אמרו חז"ל (סנהדרין ל א) דבדי תלומות לא מעלין ולא מורידין. ועוד אמרו (ברכות נה א) אין חלום בלא דברים בטלין. קשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים. אמר רבי ברכיה: חלום, אף על פי שמקצתו מתקיים – פולו אינו מתקיים. הטעם שהראו לו מלאכים עולים ויורדים לרמז לו שהחלום הזה הוא חזיון נבואי ואינו דומה לשאר החלומות כי דברי חלומות קי"ל לא מעלין ולא מורידין והראו לו עלים ויורדים להורות שאינו דברי חלומות רק נבואה. (אגרא דלה) ויחלם ובסוף כתיב ויניק יעקב משנתו ולא כתיב 'והנה חלום', שלא היה חלום אלא נבואה גמורה. (מנחה בלולה) ובמדרש (פדר"א פל"ה) הראהו הקב"ה ארבע מלכיות מושלן ואובדן והראהו שר מלכות בבל עולה שבעים עוקים (שלישם) ויורד, והראהו שר מלכות מדי עולה חמשים ושנים עוקים ויורד. והראהו שר מלכות יון עולה מאה ושמונים עוקים ויורד. והראהו שר מלכות אדום עולה ואינו יורד ואומר (ישעיה יד יד) **אעלה על במותי עב אדמה לעליון**. אמר לו יעקב (ישעיה יד טו) **אף אל שאול תורד אל ירמתי בור**. אמר לו הקב"ה (עובדיה א ד) **אם תגביע כנשר ואם בין כוכבים שים קנף משם אוריך ואם י-הנה**. דהיינו שהקב"ה הבטיחו שבעצמו יורידו.

עוד רמזים בחלומו של יעקב

ענין הסולם מורה על העולם והמושלים בו שהם בבחינת עולה ויורד, כי הרשע הוא עולה בו מענג עצמו בתאוות העולם הזה ונגד זה יורדת נשמתו לדיוטא תחתונה, והצדיק הוא להיפך יורד מהעולם ומתאוותיו ומניח אותם ועולה במעלות הסולם להשיג את העולם הבא, וזה מה שאמר **והנה מלאכי אלהים עולים** היינו הצדיקים עולים לעו"ב ויורדים מתאוות העו"ה, אך ע"י שמונעים עצמם מתענוגים היה מקום לחוש אולי יחלשו ויחלו, לזה הראה לו **והנה י-הנה נצב עליו פרש"י** – לשמרו.

ועוד רמז – מה שנאמר (קהלת א יח) **לשמר**. **והנה סלם מוצב ארצה**. אמרו במד"ר (פר"ס יב) **והנה סלם זה סיני, סלם בגימטריא 'סיני' (130)**, והוא רמז לתורה, **מוצב ארצה** שנתנה לבני אדם, אבל **וראשו מגיע השמימה** שהיא מלאה סתרים (סודות) עד גבהי השמים מעשה מרכבה, **והנה מלאכי אלהים עולים** ומשיגים מקצתה, אבל **ויורדים בו** כי ע"י השגתם ישיכלו וידעו כי נעלמה מהם.

וגם רמז – על דרך שאמרו רז"ל (עירובין יג ב) שְׁכַל הַמִּשְׁפִּיל עֲצָמוֹ - הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְגַבִּיהוּ, וזה מה שרמז וְהָיָה מְלָאכִי אֶל־הַיָּמִים מִשּׁוּם דוֹרְדִים בּוֹ שִׁמְשִׁפִּילִים אֶת עֲצָמָם, ומשום הכי זוכים לתורה, ואמרינו (תענית ז א) לָמָּה נִמְשָׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לַיָּמִים, דְּכָתִיב (ישעיה נה א): 'הוּא כָּל עֲמָא לְכוּ לַיָּמִים', לומר לָךְ: מֵה מִיָּם מִנִּיחִין מְקוֹם גָּבוֹה וְהוֹלְכִין לְמָקוֹם נָמוּךְ, אֵף דְּבָרֵי תוֹרָה אֵין מִתְקַיְּמִין אֲלָא בְּמֵי שְׁדַעְתָּו שְׁפָלָה. כתב הילקוט ראובני (אבות 130) וְהָיָה לִי-הָיָה נֶצֶץ עָלָיו ר"ת עֲנִיו. (אמרות ה') סֶלֶם בְּגִימָטְרִיא 'סִינָה' (130) וְהָיָה שֵׁם אֵין יִתְעַסֵּקוּ בְּתוֹרָה שְׁנִיתָנָה בְּסִינָה שְׁפִיר וְאֵם יַעֲזֹבוּ הַתּוֹרָה גְּלוּת לִמֶּס כִּמְשָׁה" (ירמיה ט יב) **עַל עֲזָבָם אֶת תּוֹרָתִי**. ואמרו בתנא דבי אליהו (כסא רחמים על אבות דרבי נתן ל א) כֹּל הַחֲרַבְנוּת וְכֹל הַצָּרוֹת הַבָּאוֹת לְכָלִּל יִשְׂרָאֵל אוֹ לְפִרְטִי, הֵכֵל בְּעוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה שְׁנֵאמַר (מִכָּה א ה) **בְּשָׁשׁ עֵקֶב כָּל זֹאת**. (פני דוד)

חידה בפרשה

באיזה מקרה בעליה לתורה ראוי לקרוא יעמוד פלוני בן שם סבו ולא בשם של אביו או אמו. והראיה לכך מהפרשה. **תשובה** – מצינו אצל יעקב אבינו ששאל (כט ה) **הִידְעָתֶם אֶת לִבְּךָ בֶּן נָחוֹר**. אמרו חז"ל היה ראוי לומר לִבְּךָ בֶּן בְּתוּאֵל אבל בני בניו הם כבנים, לפי שנחור אחי אברהם היה איש השם והמעלה ולא היה לבן נודע בארץ בשם בתואל אביו כי היה אדם גרוע וע"כ הוצרך לומר בן נחור. (רבינו בחיי) כתב הרמ"א (בשם תרומת הדשן סימן נ"א וספר חסידים) ומי שאביו מומר לעבודת כוכבים קורין אותו בשם אבי אביו אבל לא בשמו לבד שלא לביישו ברבים. א"נ מה ראה יעקב לקרוא כאן בֶּן נָחוֹר, הלא אביו בתואל היה – לפי שיעקב ידע כי לבן הוא רשע, ובהזכירו את שמו מן הראוי לקללו, דגנה דרשו חז"ל (ילקוט תתקמ"ו) א"ר יצחק כל מי שמזכיר הצדיק ואינו מברכו עובר בעשה שנאמר (משלי י ז) **זָכַר צַדִּיק לְבָרָכָה**, וכל מי שמזכיר הרשע ואינו מקללו עובר בעשה שנאמר **וְשֵׁם רָשָׁעִים יִרְקָב**. אך כיצד יעשה זאת בפני עם ועדה ממכריו של לבן, על כן נתחכם וקללו בדרך רמז **בֶּן נָחוֹר** ראוי הוא לנחור, שהיה מיתא גרועה, כמאמר חז"ל (פסחים מט ב) עִם הָאָרֶץ שֶׁהוּא רִשָּׁע וְרוּדֵף אֶת הָעֶרְוָה מוֹתֵר (היינו ראוי) לְנוֹחָרוֹ. וזהו כוונתו בֶּן נָחוֹר. אך ידידי לבן ומכריו הבינו שהוא מתכוון לסבו, נחור אביו של בתואל וכך יצא ידי חובת כולם. (עוד יוסף חי – דרשות) **כתב הרמב"ם** (הל' ממרים פ"ו ה"א) אפילו היה אביו רשע ובעל עבירות מכבדו ומתיירא ממנו, לכך הזכיר את נחור שלא היה כה רשע. (תפארת יהונתן)

עם הארץ מותר לנוחרו ביום הכיפורים שחל להיות בשבת (פסחים מט ב) שקדושתו יתירה והוא יום המיוחד לתשובה יותר מכל ימות השנה ויש בו סיוע לאדם מכה הארת עצמו של יום לקבלת התשובה, עם כל זה אין תקוה שזה העם הארץ יחזור בתשובה ולכן אין תקנה אל חלק הטוב שבו אלא על ידי נתינת שצריך לעשות כונות ויחזיר אחר על ידי נשיך יעקב אבינו ע"ה את רחל ומה היתה כוונתו בזה. וכתב הרמב"ם (איסורי ביאה פכ"א ה"ו) המחבק אחת מן העריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהן אע"פ שאין שם תאוה ולא הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר אסור הוא ומעשה טפשים הוא שאין קריבין לערוה כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאם לבנה והאב לבתו. **תשובה** – בכל מצוות שבתורה מצוה להדר אחר הידור המצוה ביופי כל מה דאפשר, דכתיב (שמות טו ב) **זֶה אֱלִי וְאֶנְהִי הִתְנַאֲחָה לִפְנֵי מִצְוֹת עֲשֵׂה לִפְנֵי סוּפָה נָאָה**, ולולב נָאָה (שבת קלג ב) והנה בודאי לא נשתנית מצוה זו כי גם האשה חפץ של מצוה, ומהראוי להדר אחר יופי המצוה כל מה דאפשר, רק במצוה זו כרוך יצה"ר אחר החטא של אדם הראשון ולתאוה חומרית יבקש האדם בהיתר ובאיסור, אבות העולם היו תיקונו של אדה"ר וביטלו היצה"ר מגופם, והיה אצלן ענין המצוה הזאת כתפילין וציצית ואתרוג כענין אדה"ר קודם החטא (בראשית ב כה) וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבָּשְׁשׁוּ. כאשר רצה יעקב את רחל יפה תואר חפץ של מצוה המצטרפת לו מהודר ביופי, וישק יעקב לרחל לעין כל רואה באין בושות, כדמיון הנושק חפץ של מצוה. מה שאבות העולם הדרו אחר יופי המצוה ולא לשום תאוה. (דרך פקודת, מ"ע א חלק המחשבה אות כ, לרבי צבי אלימלך שפירא מדינוב) **כתב רבינו בחיי** – רחל היתה קטנה ולא היתה ראויה להתחתן, או נאמר שהנשיקה הזאת היתה נשיקת הראש או הכתף, כי לא אמר הכתוב בפי רחל. **כתב המלבי"ם** – ולא היה נשיקה של תפלות, כי נשא קולו ויבך. ופירש הכתוב והקבלה' וטעם וישק יעקב לרחל שהתחבר עמה במחשבתו ורצונו. ראה שהיתה נאותה לו כי שם יעקב ורחל במאזנים ישאו יחד ז' ז'. היינו 'יעקב רחל' בגימטריא 420 וזה מתחלק במספר 7 = 60. (חומת אנך)

וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויבך. (כט יא) **שאלה** – אברהם אבינו ע"ה אמר (בראשית יב יא) **הֲנִינָה נָא יְדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה אָתָּה**. פרש"י – עד עכשיו לא הפיר בה מתוך צניעות שְׁבִשְׁנֵיהֶם, וְעָכְשָׁו הַפִּיר כֵּה עַל יְדֵי מַעֲשֵׂה. כיצד נישק יעקב אבינו ע"ה את רחל ומה היתה כוונתו בזה. וכתב הרמב"ם (איסורי ביאה פכ"א ה"ו) המחבק אחת מן העריות שאין לבו של אדם נוקפו עליהן אע"פ שאין שם תאוה ולא הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר אסור הוא ומעשה טפשים הוא שאין קריבין לערוה כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאם לבנה והאב לבתו.

תשובה – בכל מצוות שבתורה מצוה להדר אחר הידור המצוה ביופי כל מה דאפשר, דכתיב (שמות טו ב) **זֶה אֱלִי וְאֶנְהִי הִתְנַאֲחָה לִפְנֵי מִצְוֹת עֲשֵׂה לִפְנֵי סוּפָה נָאָה**, ולולב נָאָה (שבת קלג ב) והנה בודאי לא נשתנית מצוה זו כי גם האשה חפץ של מצוה, ומהראוי להדר אחר יופי המצוה כל מה דאפשר, רק במצוה זו כרוך יצה"ר אחר החטא של אדם הראשון ולתאוה חומרית יבקש האדם בהיתר ובאיסור, אבות העולם היו תיקונו של אדה"ר וביטלו היצה"ר מגופם, והיה אצלן ענין המצוה הזאת כתפילין וציצית ואתרוג כענין אדה"ר קודם החטא (בראשית ב כה) וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבָּשְׁשׁוּ. כאשר רצה יעקב את רחל יפה תואר חפץ של מצוה המצטרפת לו מהודר ביופי, וישק יעקב לרחל לעין כל רואה באין בושות, כדמיון הנושק חפץ של מצוה. מה שאבות העולם הדרו אחר יופי המצוה ולא לשום תאוה. (דרך פקודת, מ"ע א חלק המחשבה אות כ, לרבי צבי אלימלך שפירא מדינוב) **כתב רבינו בחיי** – רחל היתה קטנה ולא היתה ראויה להתחתן, או נאמר שהנשיקה הזאת היתה נשיקת הראש או הכתף, כי לא אמר הכתוב בפי רחל. **כתב המלבי"ם** – ולא היה נשיקה של תפלות, כי נשא קולו ויבך. ופירש הכתוב והקבלה' וטעם וישק יעקב לרחל שהתחבר עמה במחשבתו ורצונו. ראה שהיתה נאותה לו כי שם יעקב ורחל במאזנים ישאו יחד ז' ז'. היינו 'יעקב רחל' בגימטריא 420 וזה מתחלק במספר 7 = 60. (חומת אנך)

ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה וישב עמו חֲדָשׁ יָמִים. (כט יד) **שאלה** – כיצד נכנס יעקב בבית לבן והתפרים בביתו, ואילו אצל אליעזר כתיב (כד לא) **וְאֶנְכִי פָנִיתִי הַבֵּית וּמָקוֹם לְגַמְלִים**. פרש"י – מעבודת אלילים (ב"ר) תרגום יונתן – וְאֶנְכִי פָנִיתִי בְּתֵאֵת מְפֻלְחָנָא נִכְרָאָה, ואמרו חז"ל שהגמלים של אברהם ע"ה לא רצו להיכנס עד שפינה העבודה זרה. **תשובה** – יעקב רצה לבדוק את רחל ואלה אם עובדים להם ומה מעשיהם, ובחודש אחד ראה הכל ופירש ממנו שנא' **וַיָּשָׁב עִמּוֹ חֲדָשׁ יָמִים**. (מושב זקנים) **ומה הם התפרים** שוחטין אותן בכור ומולקין את ראשו ומולחין אותו במלח ובשמן טוב וכותבין על טס זהב שם רוח טומאה ומניחין אותו בכר ומדליקין נרות לפניו ומשתחווין לו והוא מדבר עמהן ומניין שהתפרים מדברים שנאמר (זכריה י ב) **כִּי הִתְּפָרִים דְּבָרוֹ אֲנִי**. (פרקי דר"א פל"ו)

ויאמר לבן טוב תמי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי. ויעבד יעקב ברחל (בראשית כט יט-כ) ר"ת 'מאל עשו'. לומר טוב לתת לך מלעשו הנקרא 'אחר' שאין לו שם ולא כתב ולשון, כי אם מאומה אחרת – **וְלֹא שֵׁם לוֹ עַל פְּנֵי חוּצִי**. (איוב יח יז), וְלֹא שֵׁם לוֹ בְּגִימָטְרִיא 'עשו'. והוא נקרא חזיר **יִכְרִסְמָנָה חֲזִיר מְלִי' (תהלים פ יד)**, וחזיר נקרא 'דבר אחר'. דאמרינן (קידושין מט ב) הֵאָי מֵאֵן דְּעֵבִיד מִילְתָּא – מִי שְׁעוּשָׁה דְּבֵר הַקּוּזָה לִיטְעוּם מִיָּדִי וְהָדָר לִיפּוֹק שִׁיטְעִם מִשְׁהוּ וְאֲחֵר כִּךְ יֵצֵא הַחוּצָה. דָּאִי לֹא טַעִים מִיָּדִי, אִי פִּגְעַה בְּדָבָר אֲחֵר פִּרְשִׁי 'חזיר' קִשָּׁה לְדָבָר אֲחֵר צָרַעַת שֶׁהַחֲזִירִים מְנוּעָעִים הֵם כְּדֹאמְרִין עֲשֶׂרָה קָפִים נִגְעִים יִרְדּוּ לְעוֹלָם, תִּשְׁעָה נִטְלוּ חֲזִירִים. (ספר גימטריאות לרבינו יהודה החסיד) **לבן ברמאותו רמז לו שדעתו לרמותו** – שְׁהָיָה הֵפֶל אוֹמְרִים: שְׁנֵי בָנִים לְרַבְּקָה וְשְׁמֵי בָנוֹת לְלֵבָן, הַגְּדוּלָה לְגְדוֹל וְהַקְטָנָה לְקָטָן (ב"ר ע"ט) ורמז לו לבן כי מדרך ארץ רחל לעשו שהוא הקטן עתה שמכר הבכורה וזאת אמת: שְׁנֵי בָנִים לְרַבְּקָה וְשְׁמֵי בָנוֹת לְלֵבָן, אֲמֵנָם עֵתָה שְׂרָצִית רַחֵל **טוֹב תְּמִי אֲתָה לָךְ מִתְמִי אֲתָה לְאִישׁ אֲחֵר** מסט"א עשו כי גם זאת של עשו אתננה לך. אבל על הגדולה אין אומר ואין דברים שהיא שלך. **שְׁבָה עִמָּדִי** אין ישיבה אלא עכבה שתתעכב עוד שבע שנים. וז"ל **לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוָמוֹ לָתֵת הַצֵּעִירָה לְפָנֵי הַבְּכִירָה** כלומר הבכירה כבר היתה לך ומה שעסקנו על רחל היה דבר נוסף על הגדולה כמו שרמזתי לך ולכן **מִלֵּא שָׁבַע זֹאת וכו'.** (פני דוד)

ויאמר אַעֲבֹדָה שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתָהּ הַקְטָנָה. וַיְהִי וַעֲבִינִי כְּיָמִים אֶחָדִים וּגו'. (כט כח-כ) **פרש"י** – הֵם יָמִים אֶחָדִים. שְׁאֲמָרָה לוֹ אֲמֹ: 'וַיִּשְׁבַּע עִמּוֹ יָמִים אֶחָדִים'.

שאלה – מה הטעם שנקט יעקב דווקא שבע שנים, כיצד ימים אחדים שאמרה לו אמו נהיו שבע שנים. **תשובה** – ימים היינו שנה כענין יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ (ויקרא כה כט) ואחדים היינו שבתות שאין להם בן זוג כמו שאמרו רז"ל (ב"ר יא ה) תני ר"ש בן יוחאי: אמרה שבת לפני הקב"ה 'רביש'ע לכולן יבן בן זוג, ולי אין בן זוג', א"ל הקב"ה 'כנסת ישראל היא בן זוגך'. והנה רבקה אמרה לו שישב שם יָמִים אֶחָדִים היינו שנה שלימה של שבתות, וזה אי אפשר כי אם ב' שנים. (בני יששכר ראש חודש מאמר ב אות ה) היינו כאשר מחשבים את השבתות החלות במהלך שבע שנים, הרי ש1/7 מתוך שבע שנים, זוהי שנה שלימה (עץ חיים) א"נ הטעם שאמר **שְׁבַע שָׁנִים** כי אולי קטנה היתה ולא היתה ראויה לאיש עד אחר ז' שנים. (הטור) א"נ לפי שבשנים הראשונות לשבת יעקב בארם היה שריו בפחד פן ירדוף אחריו עשו ויהרגנו בבית לבן. ורבקה אמרה לו (כז מד) וַיִּשְׁבַּע עִמּוֹ יָמִים אֶחָדִים **עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חַמַּת אֲחִיעִז**. וחשב יעקב שהכוונה היא שבע שנים שאז ישוב חמת עשו ממנו. ולא רצה לקחת את רחל בתוך הזמן הזה, וכבר כתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ה ה"ד) וְלֹא יְהִי שְׁנֵיהֶם לֹא שְׁפָוִרִים וְלֹא עֲצָלָנִים וְלֹא עֲצָבָנִים, וְלֹא אֶחָד מֵהֶן. ובה"ה הוסיף, שמי שאינו נזהר בזה לא יהיו בניו ראויין להכמה ולחסידות. לפיכך לא רצה יעקב להעמיד תולדות כל השבע שנים שהיה שריו בפחד ועצבנות. (אזנים לתורה)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת ramnadlan018@gmail.com